

SLOVENSKI NAROD.

Inhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemam za avstro-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld. za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četr leta 8 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tuge dežele toliko več, kolikor poštnina zaša.

Za oznanila plačuje se od Štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.
Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vrčajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12.
Upravnštvo naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Narodna jednakopravnost pri političnih uradih.

Poslednji teden se je po časopisih mnogo pisalo, da se je izdal neki ukaz deželnim načelnikom v mešovitih deželah, naj gledajo na narodno jednakopravnost. Če se je zares izdal tak ukaz in v kakšni obliki, o tem so mnenja tako različna. Tako je gotovo, da so Nemci bili zaradi tega kako razburjeni, govorilo se je o interpelacijah, ki se zaradi tega mislijo staviti v državnem zboru. Ta stvar se je bila razširila mej svet in jo je nekako potrdil grof Coudenhove, ko je nastopil namestništvo češko, opominjajoč uradnike, naj si prisvoje temeljito znanje obeh deželnih jezikov. Družga zanesljivega potrdila dosedaj še nimamo, a tudi zanesljivega dementija ne.

Tak ukaz bi bil čisto naraven in pravičen. Nemci so s tem, da mu ugovarjajo zopet, pokazali svojo krivičnost proti drugim slovanskim narodnostim. Pokazali so tudi, da ne čislajo ustave, ki zagotavlja narodno jednakopravnost. Sicer pa mi temu ukazu ne pripisujemo kdo ve kake važnosti. Vse pride šele na to, kako se bode izvajal. Izdala se je že celo vrsta ukazov glede jezikovnega vprašanja, za katere se pa v nekaterih deželah uradniki niti menijo ne.

Vprašanje je, če ima vlada resno voljo, temu ali podobnemu ukazu, če se je izdal, pripomoči do veljave. Če ima voljo, bode morala skrbeti za pogoje, da bode sploh izvršljiv. Kakerše so pa sedaj razmere pri deželnih vladah, bode težavno šlo z vedježičnim uradovanjem. Seveda grof Badeni tudi nakrat ne bi mogel popraviti, kar so prejšnje vlade zakrivile.

Skoro vsi uradniki pri političnih oblastih so rojeni Nemci ali pa vsaj nemškega mišlenja, ki so že skrbeli, da so slovanščino, če so jo kdaj znali, temeljito pozabili. Vsaj je že pod Auerspergovim vladom bilo slabo priporočilo za uradnika, ki bi bil morda slovenski znal pravilno pisati. Imeli so ga že za panslavista in računati ni smel na avanzovanje. Pod Taaffejem je v tem oziru bilo le malo bolje, kajti vse tisto upitje o poslovanjevanju Taaffejeve vlade se je nahajalo le v domišljiji Nemcov. Ravno na pristno

nemško mišlenje se ni gledalo, in so morda najbolj ugajali ljudje, ki nobenega političnega prepričanja niso imeli. Glavni pogoj je pa bil pod Taaffejevo vladom za politično kariero, da je kdo knez, marki, grof ali baron. Na daljno sposobnost se ni dosti gledalo. Zato pa lahko rečemo, da je Taaffe v marsikaterem oziru zapustil še slabše uradniško objekt pri politični upravi, nego ga je bil dobil. Celo gosp. Šuklje, mož, kateremu pač ne bode nikdo prisojal opozicijskega duba, je nekoč v deželnem zboru začrteval, da so nekdanji okrajni glavarji bili boljši od sedanjih. Posebno pa uradniki iz visokega plemstva niso imeli potrebnega jezikovnega znanja. Njih vzgoja je tako navadno nemška ali pa francoska, slovanščine so se v mladih letih sramovali. Za tako resno učenje taki gospodje sploh niso in če se o tem ali onem govoriti, da je tako moder in razumen, se to največkrat dela bolj zaradi njegovega visokega imena, nego pa zaradi resničnih sposobnostij. Dokler se v objektu naše politične uprave ne izvrše velike premene, tako dolgo nimamo pričakovati, da bi se v narodnem oziru zadosti zboljšalo. Velikega upanja tudi nimamo v sedanjem vladu v tem oziru, ker se ministri odlikujejo pred vsemi svojimi plemenitaškimi imeni, in bodo težko kaj storili, kar bi bilo plemenitašem v škodo.

Tudi pri Badeniju pogrešamo tiste železne odločnosti, o kateri se je toliko govorilo ob njegovem nastopu. To se najbolje vidi na Primorskem. Italijani in vitez Rinaldi sam naravnost prezirajo vse vladne želje in ukaze. To smo videli ob zadnjem zborovanju isterskega deželnega zbora, to vidimo v zadavi slovenske šole v Gorici. Ravno tako bode z jezikovnim vladnim ukazom, če se je zares izdal. Uradniki se ne bodo zmenili zanj, a Badeni bode pa prepričan, da je že s samo izdajo ukaza dovolj storil za Slovane.

Državni zbor.

Na Dunaji, 26. marca.

V današnji seji je končno vlada predložila zakonske načrte glede uredbe plač državnim uradnikom, a predno se ta regulacija izvede, bode še precej časa čakati. Vlada hoče namreč predložiti te načrte cesarju v sankcijo še po dovolitvi novih

V takih razmerah se je, kakor ob sebi umevno, bogato razvila tudi muzikalna kritika. Dunajska muzikalna in gledališka kritika je že davno nadkrilila nekdaj tako slovečo pariško kritiko in postala samostojen literaren genre. Hanslick piše v „N. Fr. Presse“ že dolgo let muzikalne kritike in se zmatra sedaj sploh prvim nemškim kritikom, dasi ga mlajši kritiki v nič devajo, ker ne pobira stopinj za Wagnerjem. Takisto znamenit je Ludovik Speidel, ki piše v „N. Fr. Pr.“ kritike o predstavah v dvornem gledališču, v „Fremdenblattu“ pa kritike o glasbenih predstavah. Tretji znameniti kritik je Makso Kalbeck, kateri piše za „N. Wr. Tagblatt“, tudi vsi drugi listi imajo velenizobražene strokovnjake, kateri priobčujejo v njih predalih temeljite kritike o vseh umetniških pojavih.

Občinstvo je razvajeno, kritika zahteva neizmerne mnoge, zahteva najpopolnejše dovršenost, katero si je sploh misliti mogoče in da si je „Glasbena Matica“ pridobila najtoplejše priznanje tega občinstva in te stroge kritike, to priča, da se je povzpela na tako visoko stopinjo, kakor si tega — brez ovinkov bodi povedano — ni nihče v nas mislil.

O prvem koncertu so vsi dunajski listi pri-

izdatnih davčnih bremen. Zahteva se povišanje davka na žganje in na pivo ter borznega davka. Temu povišanju pa nasprotujejo prav največje stranke in težko je verjeti, da je dovoli sedanja poslanska zbornica.

V današnji seji so se zopet primerili škandalozni prizori in to pri verifikaciji volitve poslanca Vladimira Demela, zastopnika mesta Tešina.

Posl. Kaiser je razkril nezaslišano škandalozna sredstva, s katerih pomočjo je dobil Demel večino 7 glasov in rekel: če se ta volitev potrdi vedelo bo prebivalstvo, kaka pravna čutila navdajajo to zbornico. Navedel je potem nebroj posmehnostij iz dotične volilne borbe. Levičarji so glasove kupovali, z grožnjami silili volilce, glasovati za njih kandidata itd. itd., celo Čehom so obljudili v šolske namene velike svote, da glasujejo za Demela. — V istem zmislu je govoril posl. Polzhofer, dočim je posl. Scharschmid zavračal navedbe zoper potrditev uloženih protestov. — Posl. dr. Scheicher je povedal, da je njegova stranka stranka siromakov in obravalo, zakaj naj se izvolitev Demla anulira. Posl. Wrabetz je govoril o načinu, kako so na Dunaju zmagali protisemitje. Priovedoval je kako čudne reči, tako, da ga je posl. Schneider imenoval infamnega lažnjivca. — Razburjenost je postala v tem jako velika in je rasla mej tem, ko je govoril dr. Pattai zoper verifikacijo, dr. Menger pa za verifikacijo, dosegla pa je višek, ko se je oglasil poslanec Schneider za faktični popravek.

Schneider je izjavil, da je vse to neresnično, kar je povedal Wrabetz glede ženskih shodov na Dunaju in je imenoval Wrabca nesramnega lažnjivca.

Tu je nastal nepopisen hrup. Levičarji so kričali: Lopov! Infamnost!

Levičar Demel je zaklical posl. Schneiderju: Ponarejalec pečatov! Schneider je priskočil k Demlu. Imel je v rokah debelo knjigo in je zaklical: Vi nesramni lažnjivec, knjigo vam vržem ob glavo! Kar se je že tolikokrat ovrglo, se drzne ta falot ponavljati!

Upilo se je tako, da ni nihče več razumel, kdo govoriti in kaj se govoriti. Ko se je hrup polegел,

občili najlaskavejša poročila, „Neue Freie Presse“ in „Presse“ pa sta obljudili še obširnejše ocene. Umeje se ob sebi, da priobčimo dotične strokovnjake ocene v doslovnom prevodu, za danes pa naj na kratko podamo vsebino prvih poročil, zapisanih po neposrednem utisu prvega koncerta.

„Neue Freie Presse“ je poudarjala, da se je pelo umetniško dovršeno in je z izrazi najlaskavejšega priznanja slavila dirigenta gospoda Hubada.

„Presse“ je priobčila tako dolgo poročilo, v katerem proslavlja disciplino zборa in njega umetniško razumevanje ter izraža svoje veselje, da se v primeroma majhnem mestu, daleč od kulturnih središč, goji petje tako resno in s tako unemo.

„Neues Wiener Tagblatt“ je takisto priznavalno pisal o zboru in o dirigentu ter izreklo obžalovanje, da je Dunaj šele sedaj spoznal tako odlično umetniško združitev, kakor je „Glasbena Matica“.

„Extrablatt“, kateri je priobčil dve slike naših pevk, je pisal z veliko navdušenostjo in izrazil to, kar se je čulo iz vrst občinstva in glasbenikov, da je zbor „Glasbena Matica“ v vsakem oziru nadkril po vsem svetu slavnoznamen zbor Slavjanskega.

„Wiener Abendpost“ je zaključila svoje laskavo

Listek.

Dunajski časopisi o prvem koncertu „Glasbene Matice“.

Dunaj je muzikalno mesto. V cesarski stolici se goji umetnost tako, kakor morda nikjer drugod; toliko razumnega občinstva ni v nobenem drugem mestu, zato pa tudi muzikalna kritika ni nikjer do take popolnosti razvita, kakor na Dunaji. Šele tisti pevec in glasbenik, kateri si je na Dunaji pridobil priznanje, sme trditi, da ima ugled in ime v muzikalnem svetu. Umeje se ob sebi, da se razteza ta prevlada samo na Avstro-Ogrsko in na Nemčijo, ker žive drugi narodi precej samostalno. Vendar se lahko reče, da je Dunaja upliv na umetnost tolik, da se zmenijo vsi kulturni narodi za umetniške pojave na Dunaji. To priča češka opera. Še pred par leti se širši svet zanj ni zmenil. Smetana je bil neznan povsod zunaj svoje češke domovine. Ko pa je bila na Dunaji gledališka razstava, ko je tam nastopila češka opera, tedaj se jej je odprl ves svet in dandanes se po vsem svetu pojo češke opere in ima Smetana svetovno slavno ime.

so se oglasili še nekateri poslanci za stvarne pravke, potem pa se je izvolitev dr. Demla pričrnila.

Po rešitvi nekaterih mališih stvari se je seja zaključila.

Prihodnja seja bo jutri.

Naše železnice.

II.

(Govor posl. J. Višnikarja v seji poslanske zbornice dne 17. marca t. l.)

(Dalje.)

Račun o rentabiliteti se je izdelal tako previdno in soglaša večinoma z računom, kateri je dala napraviti železniška oblast. Brutodohodki so se preračunali na 143.000 gld. Pri tem se pa ni upoštevalo celo atraktivsko ozemlje meje Kolpo in Krko; upoštevale so se samo tiste občine, katere bi ležale neposredno ob tej progi. Tudi premog iz obsežnega črnomaljskega premogovrega terena se ni uvaževal. V prvi vrsti se je upoštevalo izvažanje lesa. Ob projektovani progi leži kompakten gozdni komplekt, obsežen kakih 17.000 oral, deloma še pragozd, iz katerega bi se po sodbi izvedence spravilo na leto 3000 do 4000 wagonov lesa. Vrh tega je tudi računati na precej znatno izvažanje živine in prešičev. Neverjetno, a vendar resnično je, da se vsako leto iz Belekrainje izvozi via Karlovac kakih 100 wagonov jajc in perutnine v Švicco in na Angleško. Končno je tudi računati, da se bude izvažalo s časoma precej vina, čim se obnove po trtni uši uničeni vinogradi.

Nadalje naj omenim, da se iz teh krajev čedalje več ljudj seli v Ameriko. Iz nobenega okraja na Kranjskem se jih ne izseli toliko, kakor od tod. To izseljevanje se mora ustaviti, prebivalstvu pa se morajo dati pogoji za eksistenco v domovini. Tudi dež. zbor kranjski je pripoznal, da je ta železnica potrebna ter je v seji dne 16. februarja 1895. iztekel, da je pripravljen, podpirati stvar kar najbolje, zajedno pa naročil dež. odboru, zvršiti potrebna pozvedovanja in pogajanja kakor hitro močče, da zamore že v prihodnjem zasedanju (1895) staviti konkretnne predloge. Dež. odbor tega doslej ni storil, česar je deloma kriva velika katastrofa v lanskem letu. Ker se je stvar tudi v letošnji sesiji urgirala in je dobil cesarjevo sankcijo od dež. zobra skleneni zakon v pospeševanju železnic nižje vrste, smem opravičeno domnevati, da predloži kranjski dež. odbor v kratkem vladu konkretnne predloge.

Važno je vprašanje, naj se li gradi normalnotirna ali ozkotirna železnica. Dovoljujem si omeniti, da želi prebivalstvo in tudi dež. zastop normalnotirno železnico in da so ozkotirne železnice pri nas nepopularne, na Kranjskem pa sploh neznane. Če se je vzlič temu dež. zbor odločil, podpirati even-tualno tudi ozkotirno železnico, storil je to le, ker so to tako odlični poslanci zatrjevali, da stoji vlada, kako odločno na stališči, naj se gradi ozkotirna železnica, in da bi za normalnotirno železnico niti potrebne koncesije ne dala. V dokaz tega se sklicujem na vladne motive, kateri so bili merodajni pri koncesijoniranju dolenjskih železnic.

(Konec prih.)

poročilo z besedami: Ljubljancani so prišli na Dunaj, da izrazijo Dunajčanom svojo zahvalo, in sedaj jim mora biti Dunaj hvaležen, da so prišli.

"Wiener Allgemeine Zeitung" je pisala: "Ali je Dunaj res še mesto pesmi? Skoraj nas je bilo sram, ko smo sinoči videli nastopiti pevke in pevce Glasbene Matice, katera so prišli, da nam ponudijo svojo umetnost v zahvalo za pomoč v težkih dnih. Naš "Singverein" životari v milijonskem mestu le s silo in z veliko težavo, mala Ljubljana pa ima imponanten mešani zbor. V koliko večje mora biti tam veselje za glasbo, nego v nas, v koliko večja navdušenost, ko se dosezajo taki umetniški rezultati". O zloru pravi, da je pel sveže, krasno, da je bilo, kakor bi solnce sijalo in čisto doneli zvonovi.

"Neues Wiener Journal" hvali dirigenta, zbor in gospo. Ševčikovo ter pravi, da je glasovni material mešanega zobra izvrsten. Najbolje mu prijajo narodne pesmi, glede Brucknerjevega "Tedeuma" pa pravi, da je naredil mogočen utis in dostavlja: Ko bi Ljubljancani ne bili peli nič drugega nego to delo, bi jim morali biti hvaležni. Biti pa jim moramo dvakrat in trikrat hvaležni, ker je bila njih umetnost primerna velikosti stavljene si naloge.

"Fremdenblatt" pravi, da je občinstvo ostrmelo.

V Ljubljani, 27. marca.

Razpor v mladočekem klubu. Nemški listi vedo povedati o nekem razporu v mladočekem klubu. Sedem radikalnih poslancev z Vašatyjem na čelu ne odobrava sedanje klubove politike, katero prav za prav diktuje dr. Eim. V državnem zboru radikalci govore tako, da drugim Mladočehom nikakor prav ne ugaja. Govori se pa tudi, da po mladočekih izvanprških listih rujejo zoper češki klub in izdajajo klubove tajnosti. Nekateri časopisi trdijo celo, da misijo omenjene radikalce izbacniti iz češkega kluba, kakor so bili ob svojem času dra. Gregra iz staročeškega kluba. Ker pa navadno poročila nemških listov o zadevah češkega kluba niso prav zanesljiva, le prav storimo, ako tudi sedaj vsega ne verjamemo. O nejedinosti meje Mladočehi se je že mnogo pisalo, a navadno so vse bile samo nemške želje.

Ogerskemu deželnobrambenemu ministru je bilo tako zopereno, da so na galeriji zbornice poslancev poslušali mnogi deželnobrambeni častniki, ki so poslanci ministru tako nelepe stvari očitali. Govori se celo, da so nekateri častniki celo opozicijskim govornikom pritrjevali. To je pa bilo ministru že preveč in hitro je izdal neki ukaz, s katerim prepoveduje honvedskim častnikom obisk državnozborske galerije. Seveda nikakor svojega namena z ukazom ni dosegel. Če častniki ne bodo smeli na galeriji poslušati, bodo pa tem zvesteje po opozicijskih listih čitali, kakšne stvari se očitajo ministru in se o tem razgovarjali po kavarnah in drugih shodiščih. Minister je zaradi svojih umaznosti zgubil vse spoštovanje pri podrejenih mu častnikih in mu nobena stvar več ne pomaga. Tudi se moti, če misli, da se bude dolgo še držal, ogerska opozicija bude proti njemu tako dolgo nadaljevala borbo, da bude moral odstopiti. Morda še pojdeda z Banffjem hkratu.

Belgija. V Belgiji se že delajo priprave za bodoče zbornične volitve, ki bolo v juliju. Radikalni in socijalni demokratje so se zavezali, da bodo drug družega podpirati. Vsled tega pride gotovo zopet kacih 10 socialistov več v zbornico. Zmerni liberalci in konservativci so že zaradi tega v strahu. Zmerni liberalci so v nevarnosti, da zgube poslednji mandat, ko so jih radikalci zapustili. Konservativci bodo v zbornici obdržali večino, pa le s tem, da jih bode vladu z vsemi silami podpirala in da bodo pri volitvah goljufavali, kakor je njih navada. Dvorni krogi, kateri so jako nasprotni socialistom in radikalcem, pa delujejo na to, da bi se zmerni liberalci in konservativci zavezali proti naprednejšim strankam. Delajo torej za nekako podobno koalicijo, kot smo jo imeli v Avstriji, kjer so najpričetni katoličani se bili pobratili z židi. Če se še v Belgiji taka zveza sklene, bodo pač jasno dokazano, da tako imenovanim katoličkim strankam ni nič za vero, temveč le za druge svetne koristi.

Sudancem preti nevarnost od dveh strani. Na jedni strani jih primejo Angleži in Egipčani, na drugi pa kongška država. Kongška država bi rada pridobila si pokrajino, v kateri je ob svojem času bil Emin pasa guverner. Kongška država ima baje 20.000 vojakov pripravljenih, da jih labko pošlje proti Sudancem. Poleg tega bodo pa Sudancem še

ko je začulo srebrnočiste glasove. Tolika pristna naravnost, tolika svežost glasov, nežnost in finost v izražanju ter eksaktne petje je morala takoj odločiti zmago. Uspeh je bil že po prvi točki odločen. Sledile so potem narodne pesmi, katere je uredil in harmonizoval zborovodja g. M. Hubad, izvrsten muzik in dirigent. Tu se je šele spoznala vsa umetnost Ljubljancov in krasota njih narodnih pesmi. "Miška" je jen biserjev kranjskih narodnih pesmi in pri tej so prišle do veljave vse prednosti zabora Z Brucknerjevim "Tedeumom" se je končal prvi koncert na sijajan način. Dunaj je spoznal, da je "Glashena Matica" ne samo glasbeno društvo resnične in odlične kakovosti, nego tudi umetniška združitev, katera goji zvesto narodno pesem, pravo domače petje.

Oziri na prostor nam ne dopuščajo, da bi priobčili daljše izvode iz dunajskih poročil. Tendenca vseh je: priznavajo se krasote naših narodnih pesmi, priznava se prekrasni glasovni material, umetniško izšolanje zabora in genialnost dirigenta Hubada. V tem so vsi dunajski kritiki jedini izvzemši seveda nemškonacionalne, katerih, kakor so sami priznali, iz političnih nagibov izvirajoče natolocevanje se lahko prezre.

Italijani delali neprijetnosti, ako se obdrže v Kassali, Sudanci baje niso več tako močni, kot so bili pod starim Mahdijem, kajti niso več složni. V Belgiji se celo nadelajo, da bodo nekateri sudanski rodovi celo podpirali kongiske čete. Seveda se ne ve, če položaja vse preugodno v Belgiji ne sodijo. Tudi Italijani so se vedno zanašali na nejedinost Abe-sincev, a napisled so se pa vendar vse proti njim združili. Tudi utegnejo Sudanci biti jedini proti tujemu sovražniku. Vojevanje v Sudanu je pa še težavnejše, kakor v Eritreji, ker je kraj še bolj divji in brez vsacih rednih komunikacij.

Dopisi.

Od nekod. 24. marca. (Maleenkost in venderne maleenkost) Z novim letom 1893. upeljali so se novi vozni listi za pošiljanje blaga po drž. železnici. Za Avstrijo imamo 4 vrste voznih listov, po jeden za tovorno in za brzovozno blago s kolekom à 5 kr. za daljave nad 38 km po jeden s kolekom à 1 kr. za tovorno in brzovozno blago za daljave pod 38 km. Izdati so se za slovenske dežele tudi dvojezični slovensko-nemški vozni listi. Te liste imajo na prodaj železniške postaje same, in c. kr. davčni uradi in trafeke v dotednih krajih. Ker je ces. kr. uprava napravila tudi dvojezične nemško-slovenske vozne liste, se to ni zgodilo z namenom, da bi se ti listi na Tirolskem razpečevali. Te vrste liste namenjeni so nedvojnemu za nas Slovence. Toda kdo se zmeni za vse to? Zamera navzgor je vsakemu uradniku, če ni posebno dobro utrjen, kako neugodna. In posledica tega je, da le na onih postajah dobija nemško-slovenski vozni list, kjer se načelni svoje slovenske krvi zaveda. — Načelni malomarni ali pa celo nam nasproti nalaže ne zahtevajo slovenskih tiskovin — kar je tako ravnanje za dotednega le nekako priporočilo. Tako n. pr. nam je nedoumno, zakaj c. kr. davčni uradi izključno nemške vozne liste prodajajo. Večinoma narodni trgovci dobivajo le nemške vozne liste od naših davčnih uradov — prodajajo torej le nemške!! Ne verujem, da bi bila tega nevednost kriva, to je namen, če tudi v navidezno le maleenkostni zadeli. Pri tej priložnosti bodi omenjena povse ne-potrebna navada, da prepuščamo z malimi izjemami pisanje tovornih listov le železniškim organom. Ta navada nam je dvakrat v kvar v gmotnem in v narodnem obziru. V narodnem: iz razloga, ker nam je znano, da večji del železniških postaj nima slovenskih tiskovin. In železniško osobje — večinoma našemu narodu nasprotno — ne sme in se ne upa pisati niti slovenskega naslova prejemnikovega. Na-rekuje po železniških postajah kolikokrat hočeš slovenski naslov in slovenski vsebino — vse zaman. Železniško osobje tudi na dvojezične tiskovine piše dosledno le v blaženi nemščini — in to tudi, če pošiješ iz Vižmarij v Ljubljano. Če ti desetkrat povese, da si Janez — te bodo vendar le za Johanna pisali — iz Ušča naredi železniško osobje Uhrschütza, iz Božica Woschütza, iz Screna Sehrschoha itd. Na ta način so naši trgovci, obrtniki, kmetje sploh vse — prostovoljni pospešitelji nemškega značaja naših železnic, zajedno pa ovirajo napredek na narodnem polju, ker le ta naša malomarnost je kriva, da na naših lastnih tleh železniško osobje ne ve, kaj pomenijo besede Jesenice, Borovnica, Medvode ali Postojna. Ni čuda torej, da niti samo glavno ravnatljstvo c. kr. avstr. državnih železnic pred leti ni vedelo, da stoji nekje na Slovenskem tudi postaja Kamnik. V gmotnem oziru imamo zgubo časa in obligatni "trinkgeld" slugi. V nesrečnih naših obmejnih krajih bojujejo se zavedni rodoljubi za dvojezične liste in sploh tiskovine, le nam Kranjem je vse dobro, kar nam malomarni ali nam so-vražni uradniki natočijo. Nam Kranjem je vse dobro, samo da roba naprej gre, potem je vozni list kitajski tudi dober! Ta malomarnost je tako očitna in značilna, da mora zavednega Slovence biti sram, kadar čita take reči. Zato, komur je prilika, zahtevaj na katerikoli štaciji slovenske zemlje zmirrom in povsod le nemško slovenske vozne liste, in napiši naslov, vsebino in podpis le slovenski! Da pa ne bode izgovora, da na železnični ne znajo ali nočejajo slovenski pisati in da nimajo slovenskih voznih listov, tedaj oskrbi si vsako mesto, trg in vas, da kak zaveden trgovec prevzame prodajo teh tiskovin. Ta si naroči dvojezičnih tiskovin in jih piše nevečim ljudem. Ako se to obistini, kmalu bodo imele naše železnice tudi na to stran drugo lice. Na Štajerskem in Koroškem prodajajo železniške postaje izključno nemške liste, kar bi sicer dejela izgubila nemški značaj, na Primorskem prodajajo izključno italijanske, ker tam nobenega Slovence več ni — za Slovence nikjer ni trobice — za vsako mrvico se moramo bojevati. Zahtevamo torej na vseh progah dvojezičnih tiskovin! In kjer bi se nam upirali c. kr. davčni uradi ali železniško osobje — nastopimo pot pritožbe. So trgovci, in teh je velikanska večina, ki misijo, da svojega blaga ne bi mogli razpečavati, ako se ne bi posluževali čisto nemških tiskovin. Slovenske in hrvatske firme na Primorskem pišejo nemško-jaške vozne liste, na Koroškem in na Štajerskem nemške in na Kranjskem? Takaj je sam Bog pomagaj. Bela Ljubljana pošlaj malone vse svoje blago v blaženi nemščini. Le nekaj

istinito zavednih firm se poslužuje sicer slovenskih tiskovin, piše pa nemški n. pr.: „An Hern Johann Ražem in Franzdorf“. Vsebina: „Aja Lehrer Fas“. Nehajmo vendar že pljuvati v lastno skledo! Prvič toraj z narodno mlačnostjo. Narod ti plačuješ, dvigni tudi glavo!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 27. marca.

— (Povratek „Glasbene Matice“.) Presajni uspehi dunajskih koncertov so vse prebivalstvo navdušili in kdo je mogel, je sinoči hitel na kolodvor, da pozdravi vračajoče se „Matičarje“. Na peronu, na kateri je bil vsakomur dovoljen ustop, se je kar trlo ljudstva, na stotine ljudstva pa je bilo tudi pred kolodvorom. Ko je prišel vlak, zavirala je vojaška godba in iz tisoč grl so zadoneli Živio in Slava klici. Pozdrav je bil tako iskren, tako srčen, da je vsakomur segel v srce. Ko so „Matičarji“ izstopili iz vagonov, pozdravil jih je v imenu mesta g. župan Grasselli, kateri je prišel na kolodvor na čelu številne deputacije občinskega sveta. Gospod župan je rekel: Z nepopisno radostjo in opravičenim ponosom smo spremajali vaš nastop v cesarskem Dunaju. Sli ste v stolno mesto, da izrazite čutila iskrene hvaležnosti za velikodušno pomoč, katero je naklonilo dunajsko prebivalstvo našemu mestu. Rešili ste svojo nalogo častno. Uspehi, katere ste dosegli, so prekocili naša najsmilejša pričakovanja. Ko zopet stopite na domača tla, vas pozdravljam v imenu mesta in vam častitam na sijajnem uspehu. Dosegli ste, da bo daleč po svetu šel glas o slovenskem narodu in o krasotici slovenske pesmi. Trudapolo je bilo vaše početje, a dni, katere ste preživeli v cesarskem mestu, spominjali se bodo z radostjo vse svoje življenje. Ob prihodu pa Vam kličem: Hvala, srčna hvala in Slava vam, trikrat Slava. — Županovim besedam je sledilo viharno več minut trajajoče Slava-klicanje in v marsikaterem očesu se je videla solza radosti in zadoščenja. Ko se je poleglo šum je v imenu „Glasbene Matice“ odgovoril na županov pozdrav sodni svetnik g. Vencajz. Rekel je: Vaš prihod in pozdrav nam je porok, da smo častno in dobro izpolnili svojo nalogo. Najprvi je naš presvetli cesar priznal, da je pravilen način, na kateri hočemo izraziti svojo zahvalo, in tudi dunajsko občinstvo ga je odobravalo. Ljubeznivo dunajsko ljudstvo nas je odlikovalo, dunajski Slovani so nam bratski segli v roke, naši rojaki so nas pritisnili na srce. Slavo je žela „Glasbena Matica“. Izročam jo vam; čuvajte jo, čuvajte „Glasbeno Matico“ na prospeh celega naroda. Dasi smo preživeli na Dunaju sicer trudapolo, a vendar krasne dni, vleklo nas je srce le domov, in ko stopimo na domača tla, bodi naš prvi klic: Živila Ljubljana, živila slovenska domovina! — In zopet so zaorili in se ponavljali burni Živio in Slava-klici. V tem, ko je občinstvo zapuščalo kolodvor, je vojaška godba — katero je polkovno poveljstvo poslalo iz svoje iniciative na kolodvor, za katero pozornost in ljubeznost mu bodi tem potom izrečena topla zahvala — zvirala na peronu in pred kolodvorom več pič. Lepi in presrčni vzprejem je zmagovito vračajoče se „Matičarje“ pač prepričal, kako se ž njimi rada vse prebivalstvo in kako je nanje ponosno.

— (Repertoar slovenskega gledališča.) V tekoči gledališki sezoni bodo samo še dve predstavi: jutri, v soboto, se bode pela opera „Trubadur“ na korist opernega zboru, v torek pa se bode na korist g. Danila predstavljaj „Egmont“, pri kateri predstavi se bode igrala svetovno slavna Beethovenova skladba k tej igri. Iz posebne prijaznosti bo ces. in kr. kapelnik g. Bohumil Frisek sam dirigiral orkester.

— (Klerikalna nesramnost.) V polemiki z mariborskim „Slov. Gospodarjem“ smo povedali, da je minister Gautsch za časa grofa Tauffea delal na to, da naj dobe kranjski Nemci svojega zastopnika v dež. šolskem svetu in rekel, da bi potem bilo lagje izposlovati štajerskim Slovencem zastopnika v dež. šolskem svetu. To je rekel nekemu znamenu gospodu. V istem članku smo povedali, kako se je stvar razbila. „Slov. Gospodar“ se drzne sedaj trditi, da smo si stvar popolnoma izmislili. To je impertinenca, katero zavračamo z vso odločnostjo. „Slov. Gospodar“ je bil pač v šoli jezuitov, da se drzne tako pisati.

— (Knežji dvorec.) Dež. sodišče je dovolilo, da se proda k Auerspergovemu fidejkomisu spadajoči Knežji dvorec. Kakor znano, se ne izplača po-

prava tega po potresu hudo poškodovanega poslopja, vsled česar je lastnik sklenil poslopje podreti, svet pa parcelirati in prodati.

— (Zdravstveno stanje v Ljubljani.) Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 17. do 21. marca kaže, da je bilo novorojencev 20 (= 32.76 %), umrlih 15 (= 24.44 %), mej njimi so umrli za škarlatico 2, za vratico (davico) 2, za jetiko 4, za vnetjem sopilnih organov 1, za različnimi boleznimi 11. Za infekcionsimi boleznimi so oboleli, in sicer: za otročico 1, za oščami 2, za škarlatico 9, za tifuzom 1, za vratico 8 oseb.

— (Petnajsti občni zbor „Kmettske posojilnice“) vršil se je 25. t. m. v zadružni pisarni. Iz računskega poročila za l. 1895. posnamemo, da se je upravno premoženje zavoda povišalo v preteklem letu za 118.613 gld. Denarni promet za 255.000. Hranilne vloge za 113.419 gld., tako da je bilo stanje koncem 1895 leta z kapitalizovanimi obresti 397.712 gld. 88 kr. Naložen denar pomnožil se je za 59.594 gld. 82 kr., tako da je bilo koncem leta pri raznih zavodih naloženo 78.991 gld. 50 kr. obresti tega denarja 2693 gld. 30 kr. Skupna rezerva znašala je 14.656 gld. 20 kr. to je okroglo 3½ odstotkov naloženih hranilnih vlog. Posojila na intabulacije zvišala so se za 28.680 gld. na menice 33.257 gld., na zastavna pisma pa zmanjšale za 3450. Na obrestih posojil došlo je 15.084 gld. 86 kr. Upravni dohodki 290 gld. 24 kr. in troški 1417 gld. 33 kr. Pristopilo je društvo 89 članov, izstopilo pa 10. Šteje draštvo sedaj 609 članov z vplačanimi deleži v vrednosti 11.210 gld. Čisti dobiček 2719 gld. 60 kr. razdeliti se ima po sklepu občnega zbora tako, da se pridene skupni rezervi 900 gld. Glavnim deležnikom 600 gld., to je 6% od vplačanih deležev. Ravnateljstvu nagrade 700 gld. Za dobrodelne namene 270 gld. Na novi račun prepiše 249 gld. 60 kr. Predsednik dr. Jos. Staré zahvaljuje se odstopivšemu članu nadzorstva dr. Jos. Vošnjaku toplo za žrtvovalno 14-letno delovanje kot predsednik nadzorstva. Vrečar Jakob predлага, da naj upelje posojilnica pri posojilih na intabulacije olajšavo glede troškov zavarovanja, tako da bi se dolžna pisma in prošnje v zadružni pisarni napravljala. Po obširnem pojasnilu blagajnika izroči se predlog odseku za presojo. V ravnateljski odbor volijo se dosedajni člani. Mesto odstopivšega člena nadzorstva dr. Jos. Vošnjaka pa Alojzij Staré, župnik v pokolu.

— (Potrjen zakon.) Cesar je potrdil od dež. zborna kranjskega vzpreti zakon glede razdelitve občine Lipljene na dve samostalni občini.

— (Imenovanje) Poštni ekspeditor v Sodražici g. Alojzij Skrl je imenovan c. kr. poštarjem v Starem trgu.

— (Umrl) je v Sv. Križu na Vipavskem znani rodoljubni trgovec g. Loopold Lašič. Bodí mu zemljica lahka!

— (Dopolnilne volitve za isterski deželni zbor) se bodo vrstile tekom meseca maja. Kator znano, je laška deželnozborska večina nečuveno krčec elementarne pravice in pravičnosti razveljavila volitve poslanec Jenka, Mandiča in Kozulča.

— (Kandidatje za tržaško vladikovino.) Iz Istre nam piše „Candidatus in spe“: Marsikateri gospod goji v svojem sriči „ponižno“ željo, zasesti starodavno stolico sv. Justa. Glavni aspirant Janez Flapp je nekako retiriral, sedaj igra glavno ulogo goriški prošt A. Jordan. Boljši bi bil on vedno za Trst, nego svoje dni Flapp za poreško škofijo, dasi ni doktor s. p., ker vemo, da i. doktorji s. p. niso sama učenost. Vender i. Jordan ni za tržaško vladikovino, kakor niso bili ne Missija za ljubljansko, ne Flapp za poreško, ne Kahn za krško. A zakaj? Vladika treba, da pozna svojo škofijo, razmere v njej i. jezik načoda, a tega o Jordanu vsaj deloma ne moremo dokazati. Drugi kandidatje so še: Sterk, krški biskup, osrednjega semenišča vodja — dr. Gabrijelčič in pa — ne ustrašite se — dr. Mahnič! Jedino pravi i. sposoben za to prevažno mesto bi bil biskup Sterk. Jedini on izmej vseh kandidatov pozna dobro vso tržaško koprsko škofijo, nje potrebe i. jezik v njej bivajočih narodov. Toda Rinaldiniju i. progressorcem bi gotovo ne bil drag, kakor ni bil ni Glavina, kajti dandanes se ne gleda toliko na sposobnost škofov, kakor pa na politično njih poslužnost — vlasti Maogi želi na skrivnem pastoralu i. mitru, a ne pomisli, kakove dolžnosti se nakladajo na škofovska pleča, varovati siromašni narod njegovih sovražnikov — a narod v Istri je siromašen in obkoljen i. stiskan od neprijateljev. O sposobnostih dr. Gabrijelčiča ne govorim, samo to bi po vedal, kar sem že večkrat slišal, da je on svoj poklic zgrešil; da je on nastopil drugo kariero, on bi bil danes visoka oseba kje na Dunaji i. kak red bi se bliskal danes na njegovih prsih. Ta nam že

biskupoval ne bode! Sedaj pride najjačji kandidat dr. Mahnič. Kdo bi pa temu rad pomagal do škofeve časti i. zakaj? Nobeden drugi, nego Vaš „Missija“! Kdo je vzrok prežlostnim kranjskim razmeram, ako ne Missija? Kdo je oskubil naše slavne pesnike (tudi duhovnike!) i. pisatelje ako ne Mahnič v svojem Rim. kat.? Ako se Missiji posreči, spraviti Mahniča na stolico sv. Jušta — potem uboga Istra, ubogi slovanski narod, a ubogi i. slovanski svečenici! Potolažimo se naprej, da nam tudi Mahnič ne bode — škofoval!

* (Fingirani bolniki.) Nekaj, slavnim potemkinškim vasem podobnega se je primerilo na Francoskem. Predsednik republike je prišel v Arles in ker se je vedelo, da obiskuje na svojih potovanjih navadno tudi bolnice, so bili mestni očetje v velikih skrbih. V bolnici namreč ni bilo nobenega bolnika. A modri mestni očetje so si hitro pomagali. Najeli so nekaj postopačev in ti so morali leči v postelje. Predsednik jih je obiskal, pohvalil lepi red, tolazil bolnike, podelil zdravniku red častne legije in odšel. Kaj za njim pa so „bolniki“ zapustili bolnico ter krenili v krčmo, da zapijejo „zslužek“.

* (Nesreča v premogokopu.) V Bruanertownu na Angleškem so se v ondotnem premogokopu uneli plini. Nastala je strašna eksplozija. Pet premogarjev je bilo ubitih, nad 60 pa nevarno ranjenih.

* (Maturitetne naloge.) Na neki angleški gimnaziji se je dala abiturientom naslednja maturitetna nalog: Kake pravice ima poslanska zbornica in kake perska zbornica? Kaj pomeni armensko vprašanje za Angleško? Katere so pravice krone in pravice naroda? — Ko bi pri nas kak abiturient znaš na taka vprašanja odgovoriti, dobil bi: Sitten — minderentsprechend.

BIZOJAVKE.

Dunaj 27. marca. Poslanska zbornica je imela danes zadnjo sejo pred prazniki. Vzprejela je zakon v varstvo zoper goljufije pri razprodajah in zakon o uredbi trgovine na drobno. Prihodnja seja bo 14. aprila.

Dunaj 27. marca. Češki klub je sklenil glasovati pri tretjem branju stante concluso za vladni načrt volilne reforme.

Dunaj 27. marca. Odsek za volilno reformo je po kratki debati odobril poročilo, katero je sestavil posl. Götz.

Dunaj 27. marca. Avstrijska kvotna deputacija predlaga kvoto 58 : 42.

Pariz 27. marca. „Agence Havas“ javlja, da je uprava egiptskih dolgov dovolila stroške za ekspedicijo v Dogalo, dasi sta zoper to protovovala francoski in ruski zastopnik.

Rim 27. marca. General E. Elena je do spel sem in povedal vojnemu ministru, da so bili vsi generali zoper Baratierijev načrt bitke pri Aduvi in odklonili vsako odgovornost, da pa Baratieri nikakor ni hotel odnehati.

Narodne-gospodarske stvari.

— Mestna hranilnica v Radovljici. (Dalje.) Zaradi tega nas prav iz srca veseli, da je radovljška posojilnica upeljala za svoja posojila amortizacijo, kakor smo izvedeli iz dopisa. — Želite bi bilo le, da bi vse posojilnice na Slovenskem, osobito na Kranjskem, za svoja hipotečna in tudi za svoja osebna posojila upeljale amortizacijo, in sicer z anuitetami z že naprej določeno dobo, katera bi se pri hipotečnih posojilih raztegnila lahko do 50letne dobe, pri osebnih bi morala biti veliko krajsa. Znano nam je, da je take anuitete upeljala za hipotečna posojila tudi že posojilnica v Ribnici, kar tukaj radi pohvalo naglašamo. Sveda ima pa to le pomen, če se upelje tako amortiziranje obligatorično in po že naprej izdelani razpredelnic,*) in ne pomaga fakultativna upeljava tacega amortizovanja, kakor skušnja uči, nič. Dolžniki se je dostikrat nečejo poprijeti misleč, da se bodo kmalu celega dolga iznebili, in deloma tudi, ker v svoji nezaupnosti ne razumejo dobre amortizacije, ter na vprašanje, ali žele posojilo proti golom (recimo 5%), obrestim ali, proti amortizaciji v 36 letih po 6%, po navadi odgovorje „po 5%“, ker se dolge dobe 36 let ustrašijo, ker ne misijo tako dolgo dolžni ostati, in ker so mnenja, da jim višje plačilo nič ne odleže, ako dolg poprej vrnejo, ko v določeni dobi. — Po tem ekskurzu pa se vrnimo zopet k stvari.

Rekli smo, da sta obstali do l. 1889. na Kranjskem jedino dve hranilnici. Slovenci nismo imeli ni jedne, in posojilnic smo imeli na Kranjskem tačas 10, od katerih so se pa tudi 4 šele v zadnjih 5 letih ustanovile. Vidi se, da je bila potreba slovenskih denarnih zavodov občutna. Lotili smo se pa le ustanovitve posojilnic, ker je bila ta jednostavnejša, ker smo imeli v tem oziru vzglede v so-

*) Posojilnicam, ki hočejo tako amortizacijo upeljati, smo z veseljem s potrebnimi pojasnili na razpolago, ter smo tudi pripravljeni jim za vsak kapitalni znesek, za vsako amortizovanja ter za vsako obrestno mero preskrbeti anuitetne tabele proti povrnitvi naših troškov.

